

เบื้องหลังการจับกุมชาวบ้านชายกล้ายไม่ไปที่คลานนัดส่วนจุดจักร

----- ระพี สาคริก -----

หวานกลับไปมองสูงคิดซึ่งชั้นชาติคิดจะวันตกเข้ามาล่าคืนแคบในภูมิภาคເຊື່ອເທິວອນ ໂຄຍ໌ທີ່ຫັງຫນຫຮ້າມກາຣົມ ທຣົມชาຕີໄປໃຫ້ເປັນຫົ້ວຽນສ້າງພລປະໂຍ້ນໃຫ້ແກ່ທຣົມພວກຕົນຈະກະທັງທ່າໃຫ້ຫລາຍໜ້າຕີໃນເຫດນີ້ຕ້ອງຄົກເປັນຫາສອງຫຼາຍ ເນື່ອຈາກຄົນທ້ອງດິນຄ່ອດ້ານອິທີພລດັ່ງກ່າວ

ແມ່ປະເທດສຍາມ (ປະເທດໄທຢູ່ໃນປັຈຈຸບັນ) ຈະຮອດພັນເງື່ອມມືມາໄດ້ ແຕ່ຈົງ ຍ ແລວຫາໃຫ້ວ່າແຜນກາຣເຂົ້າມາຍື້ຄຣອງຈະຫຼຸດເພີ່ມແຄນັ້ນ ທາກລົກໜຶ່ງຍື່ງກ່າວນ່າຈະໄດ້ແກ່ເປົ້າຫມາຍທີ່ແຕ່ຈົງ ຊຶ່ງຕົ້ນກາຣຄື້ອຄຣອງໃຫ້ດິງຮາກຮູນ-ຄວາມຄື້ອງຈະກ່າວໃຫ້ເກີດພລຮະຍາວ ແມ່ວ່າຈະທຳໃຫ້ສົງຄມທ້ອງດິນຈຳຕ້ອງເສີ່ຍຫາຍແຕ່ອັດນໍ້ານີ້ຍ່ອມກົາຮັກ ດ້ວຍເຫດນຈາກພວກຕົນເຂົ້າມາອູ້ໆ ດັ່ງເຂົ້າມາປະເທດຊຶ່ງຄົນທ້ອງດິນຄູ້ກລື່ມໄປແລ້ວ ກະທັງທີ່ປະຈຳໜ້າສ່ວນໜີ້ກົມ້ ສັງຄູລັກນົມໜ້າຕີທີ່ເຂົ້າມາຍື້ຄຣອງເປັນສ່ວນໜີ້ອູ້່ດ້ວຍ

ຜລຈາກກາຣກະທຳຊື່ທຳໃຫ້ເກີດກາຣເປົ່າຍືນແປລັງໃນທຸກຈຸດ ແມ່ວ່າຈາກກາຣົມໄດ້ກາຣົມນີ້ ຍ່ອມສານຄົງກາຣົມນີ້ ໄດ້ໄນ້ຍ່າກຫາກນຸົກຄູ້ມືອງມີຮາກຮູນທີ່ໄວ້ສະສັກໜ່ອຍ ດັ່ນນັກກາຣທີ່ປະເທດໄທຢູ່ໃນໄດ້ຄູ້ກົມ້ຄຣອງດ້ວຍອາວຸຫ ຈຶ່ງຫາໃຫ້ວ່າຮາກຮູນຄວາມຄືຈະຮອດພັນເງື່ອມມືເງື່ອນໄຂດັ່ງໄດ້ລ່າວແລ້ວໄປໄດ້ໄນ້

ກາຣູ້ຄຣອນຈຳຊື່ປະກອງອູ້່ໃນຮາກຮູນຄວາມຄືຄົນທ້ອງດິນ ໄດ້ເປົ່າຍືນແປລັງນາຄົງຂັ້ນຮຸນແຮງຍິ່ງຂັ້ນເປັນລຳດັບ ແລະສິ່ງຊື່ເຫັນໄດ້ຫັດເຈນນ່າຈະອ່ານຈາກພລກາຮັກຈົດກາຣສຶກໝາ ຊຶ່ງປະກຸງທີ່ທາງສ້າງກວາຍຢືດຕືກຽບແບນລົກໜຶ່ງຍື່ງຂັ້ນດັ່ງຈະພບວ່າ ຄົນໃນໜ້າຕ່າງ ຍ ຊື່ງອູ້່ໃນເຫດຮອນຮົມດິນປະເທດໄທຢູ່ ຍິ່ງເຕີບໂຕສູງຂັ້ນມັກສະຫຼອນໃຫ້ເຫັນກາພຄ່ານິຍ່ມທີ່ຫຍິນຍົກເວຄນມີປົງຄູ້າສູງ ຍ ມາເນັ້ນຄວາມສຳຄັງ ແລະນິຍມກາຣໃຊ້ວ່ານາຈ ແມ່ກະທັງກາຣໃຊ້ວ່ານາຈເຫັນຍື່ນຍໍ່ເຫັນຕົມຄົນໜ້າຕ່າງກົນຊື່ປົງກອງອູ້່ໃນສປາພດຍົກກ່າວວ່າຕົນ

ຊື່ປະເທດເດັ່ນຫັ້ນສຸດນີ້ເອງຫາກຈັບຕາມອອກຕ່າໄປ ແມ່ຈາກອົດຊື່ປົງມີຄວາມຮຸນແຮງຍິ່ງຂັ້ນ ເນື່ອໄປລື່ຈຸດໜີ້ຍ່ອມເກີດສປາພລ້າງພລາງູ້ກັນເອງຮ່ວ່າງຄົນໃນໜ້າຕ່າງເດືອຍກົວກັນໂດຍແຕກອອກເປັນສອງຂ້າວໂດຍເຈັບທີ່ທາງຮ່ວ່າງຂ້ັບນັກັນຂ້າວລ່າງເປັນສັຈຮຽມ ແລະເນື່ອຍູ້ບັນຫຼຸານສັຈຮຽມຍ່ອມໄໝ່ອາຈຫລັກເລື່ອງພັນ

ໃນຂ່ວງກາຣຫາເສີ່ຍເລື່ອກັ້ນຊື່ຈາກອົດຕົກພບວ່າມີຄວາມຮຸນແຮງຍິ່ງຂັ້ນເປັນລຳດັບ ກັບອື່ນເງື່ອນໄຂໜີ້ຊື່ນັກ-ນຳມາກລ່າວປຣາກກັນວ່າ "ຄານໄທຢູ່ນີ້ສ່ອມເລີນຈ່າຍ" ຊື່ງກົ່ນເນື່ອງມາຈາກສາເຫຼຸດເຊີຍກັນ ແຕ່ເນື່ອມຕາກອູ້່ໃນສປາເຂົ້ານີ້ຍ່ອມອອກໄມ່ເຫັນຈຶ່ງຄົດໄດ້ໄມ້ເຖິງ ດ້ວຍໃລ້ມີຈ່າຍເກີນໄປນ່າຈະນຳເອກາພຄວາມຮູ້ສຶກຈາກກາຣເລື່ອກັ້ນກັ້ນ ຍ ມາຮ່ວມພິຈາລານໃນເຊີງເປົ່າຍືນເທິຍອອກສ່າງຄວາມຮຸນແຮງຮ່ວມດ້ວຍ ຈຶ່ງຈະຮູ້ສຶກວ່າມີຄວາມຮຸນແຮງຍິ່ງຂັ້ນເປັນລຳດັບ ແລະເຂົ້າມີວ່າ "ຫາກຍັງມີກັ້ນຕ່ອນໄປກົນໜ່າຈະຮຸນແຮງຍື່ງກ່າວນີ້ ອົກທັງນີ້ມີຮູ້ປົງກອງທ້າວ່ານີ້ດ້ວຍ"

ໃນກະແສດັ່ງກ່າວ ມີຫລາຍສິ່ງຫລາຍອ່າງຝຸດອອກມາຈຸນໃຫ້ວ່ານໄດ້ດິງສາເຫຼຸດຊື່ກ່າວມາແລ້ວໄດ້ຍ່າງໜັດເຈນດັ່ງເຂົ້າ ກາຣຍົກເວາປຣະເຕັ້ນປຣິມາພານທີ່ມີປົງຄູ້າເປັນຄືກ່ອກເທວົນມາກ ຍ ນາສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກໃຫ້ຄົນນິຍ່ມໜີ້ນີ້ກັບປະເທດເດັ່ນຂອງກາຣພັນກາຣສຶກໝາ ຊຶ່ງລົວຍົກເວາດ້ານຮູ້ປົງກອງນັກລ່າວ ກະທັງນັກງານຮ່າຍກ່າວວ່າ ຈະພັນນາເສ່ຽງຮົງຈີ່ກ້າວການນຳເອກາຫຼັກຮຽມຈະອ່ານຮົມຮ່ວມເກົ່າເອົາໃຫ້ປົກໂຮງງານ ທັງ ຍ ທີ່ໜ້າຕີທີ່ດື່ອວ່າຈອງຍູ້ເຫັນກ່າວວ່າ ນຳເອາເຈີນມາຂໍອກຮຽມກາຣເກົ່າໄປແລ້ວແບ່ນຈະໄນ້ມີເຫຼືອ ແລະຫາໃຫ້ວ່າຂອງເຂົ້າໄນ້ມີແຕ່ໄມ່ຍ່ອມໃຫ້

ນອກຈາກນີ້ ອົກປະເທດເດັ່ນໜີ້ທີ່ສາຮັກຄວາມຈົງແລະມອງເຫັນໄດ້ຍ່າງກວ້າງຂວາງກື້ອ "ກາຣສ້າງກະແສຍັດເຍື່ຍຄວາມສິ່ງລ່ອທລອກໃຫ້ຄົນທີ່ໄປຊື່ປົງກອງອູ້່ໃນສປາຫຼັງເທົ່ານີ້ກົມ້ໄປເລື່ອກັ້ນ" ທັງ ຍ ທີ່ຈົງ ຍ ແລ້ວ "ກາຣເລື່ອກັ້ນເປັນເພື່ອເປົ່າຍືນຍົກກ່າວມາຈຸນໃຫ້ປົງກອງອູ້່ໃນສປາວະຕິດເປົ່າຍືນຍົກກ່າວມາຂັ້ນຍ່າງປຣາສຈາກເງື່ອນໄຂກໍາທັນດ່ວຍເກີດຈາກຄົນມີກາຣກື່ກະ ພຣະຕັບຕໍ່າ ເພຣະຄົນໃນແວດວງກາຣສຶກໝາເອງຍິ່ງສູງຫລາຍຄົນກົງຢືນຕົກອູ້່ໃນ

สภาพเช่นนี้ แม้คณในกลุ่มซึ่งเข้าไปบริหารประเทศ จากช่วงที่ผ่านมาแล้วก็เห็นได้ชัด ดังได้เคยปรากฏอุบกมา จากความรู้สึก ขณะที่กำลังมีความขัดแย้งเรื่องป่าระหว่างบุคคลหนึ่งซึ่งเรียนปริญญาสูง ๆ มาจากเมืองนอก กับอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ได้เรียนมาในสาขาวิชานี้ โดย pragmatist "คนที่ไม่ได้เรียนเรื่องป่ามาจะไปรู้กว่าคนที่เรียนมาได้อย่างไร" ทำให้เห็นว่ามของการศึกษาจากในโรงเรียนมากกว่ามของการเรียนจากหัวใจจริง

ภาพจังประภาคอกมาในลักษณะ เดียวกันเมื่อมีการเลือกตั้ง โดยที่โรมโรงให้คนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำให้รู้สึกว่าภาพซึ่งคนเหล่านี้เข้าใจคือ "สิทธิ์ชาครากรฐานจริง หรือสิทธิ์ซึ่งมีลักษณะเป็นเบลือกนอก" เพราะสิทธิ์อันควรดีเป็นรากรฐานจริงน่าจะได้แก่สิทธิ์ในการเรียนรู้จากคนระดับล่างและเยาวชนคนรุ่นหลัง ซึ่งจะช่วยให้สังคมสามารถสืบทอดต่อไปได้ และถือเป็นสิทธิ์ซึ่งน่าจะแสดงออกได้ไม่เพียงแต่ช่วงเลือกตั้ง หากทำได้ทุกวันและตลอดชีวิต

แต่ทุกวันนี้ภาพดังกล่าวกลับมองແບບไม่เห็นแม้แต่น้อย นอกจานในช่วงใกล้เลือกตั้งซึ่งอ่านได้ว่า อะไรก็ตามที่ทำอย่างขาดความต่อเนื่องหากเป็นไปแต่เพียงช่วงซึ่งตนอยากได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นผลตอบแทน ย่อมขาดความเป็นธรรมชาติจึงเป็นเพียง "มายากล" ลงให้ขาดความเป็นธรรมชาติย่อมไม่อ้างฟืนได้นานแล้วก็เปิดเผยแพร่ให้เห็น "ธาตุแท้ของคน"

ในด้านเยาวชนก็เช่นกัน ถูกน้ำเสາการเลือกตั้งซึ่งเป็นเพียงเบลือกของประชาธิปไตยเข้าไปครอบเรียบ ร้อยไปแล้ว หรืออาจกล่าวว่าผู้ใหญ่ต่ำยศหอบภาวะติดเบลือกประชาธิปไตยเข้าไปสู่เยาวชนก็ไม่น่าจะผิด ดังจะพนว่า ในช่วงเลือกตั้งครั้งนี้เยาวชนส่วนใหญ่เข้าเยาวชนสองสามคนมาสัมภาษณ์ โดยที่พูดอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า "ฉันเป็นตัวแทนเยาวชนคนหนึ่ง" เหมือนกับ ส.ส.ซึ่งมักชอบอภิมหาอ้างตัวเองว่า "ฉันเป็นผู้แทนของประชาชน" ดังนั้นการที่มีคนจำนวนมากออกมารอเลือกตั้งครั้งนี้ ถ้ามองสวนทางกลับไปจะพบว่า นี่คือกลุ่มคนซึ่งจะถูกน้ำเสาไปอ้างเพื่อประโยชน์แห่งตน

และนี่คือเหตุผลหนึ่งซึ่งน่าจะเป็นคำสอนว่า เหตุใดคนกลุ่มนี้จึงมองไม่เห็นว่า การจัดการศึกษาที่ช่วยให้คนจลาจลรุ่่เท่าทันคนอื่น จะได้รับความสนใจมากกว่าดึงจากปากคนกลุ่มนี้ หากยังคงผลักดันให้ถูกครอบงำจากค้านที่มีอิทธิพลจากรูปแบบอุดมความหวังและหนักยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากห้องส่องค้าน ค้านหนึ่ง Herrera ค้านหนึ่งอันน่าจึงต้องการปกป้องผลประโยชน์ส่วนตน กับอีกค้านหนึ่งเป็นเพรเวรรูเท่าไม่ถึงกันนี่เนื่องจากถูกครอบงำ

เราจึงวิเคราะห์ได้ว่า การที่มีคนออกไปเลือกตั้งมากขึ้น น่าจะสืบเนื่องมาจากอิทธิพลเงื่อนไขซึ่งทำให้แต่ละคนมีธรรมชาติซึ่งตอกย้ำในสภาพเดินทางและแสดงออกประโยชน์คนในกลุ่มนี้จำนวนมากกว่า และลงได้เป็นธรรมชาติจากความรู้สึกซึ่งเข้าไปแบนแฟงอยู่ในตัวเองย่อมไม่รู้สึกตัวเป็นธรรมชาติ

เราจึงเห็นไม่โอกาสพากษารัฐบาลชาติในสังคม ซึ่งมีคนที่เป็นผู้ใหญ่และมีอำนาจ ลงไปร่วมทำงานกับชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นสิทธิ์ที่ทุกคนผู้รู้ดึงความหมายของความเป็นมนุษย์ควรใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตน เพื่อหวังพัฒนาคุณภาพชีวิตความหมายที่แท้จริง ซึ่งมีเหตุผลสันสุนให้การพัฒนาบ้านเมืองบังเกิดความเจริญได้ในระยะยาว ยังไห้ผู้นำประเทศไทยที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ โดยเฉพาะเกิดจากความจริงใจย่อมไม่มีการเห็นแก่个人พวก

ช่วงศับนีเดือนพฤษจิกายน 2539 ซึ่งอยู่ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง-ที่รุนแรงยิ่งขึ้น หลังมีข่าวการบุกจับกุมชาวบ้านซึ่งพยายามยกลัษณะไว้ที่ตลาดน้ำส่วนจตุจักร ซึ่งข่าวนี้ทำให้หลายคนที่รู้เท่าทันต่อกระแสสื่อรอบงำข้ามชาติ —— เกิดความรู้สึก "เกร้าใจที่สุด" ในเมื่อต้องมาพบเห็นคนไทยด้วยกันเอง จากฝ่ายซึ่งมีโอกาสได้เข้าไปรับบริการจากการจัดการศึกษาโดยที่น้ำเสาภัยจากราชภารีไปใช้ และมีโอกาสถืออำนาจเหนือกว่า หันกลับมาใช้สิ่งซึ่งตนได้รับ เป็นเครื่องมือทำลายคนที่ชีวิตยังคงอยู่ในสภาพทางเข้ากันค่า ซึ่งยังคงต้องการพัฒนาตนเองขึ้นมาให้เป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมอันควรแก่ความภูมิใจ

การใช้อำนาจจับกุมชาวบ้านซึ่งน้ำเสาภัยไม่ป่ามาขยายที่ตลาดน้ำส่วนจตุจักร นอกจานจะไม่ช่วยแก้ไขปัญหาซึ่งแฟงอยู่ในกระบวนการอุบัติธรรมชาติแล้ว ยังถือเป็นการเหยียบย้ำเข้าเติมคันด้วยกันเองกระหั้นคนชาติเดียว กัน แม้จะอ้างว่าเป็นการกระทำที่แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ก็ทำให้แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของความเป็นคนซึ่งน่าจะถือเป็นของแท้ไม่

ถ้ายังไม่ลืมง่ายเกินไปน่าจะจำได้คือ ในช่วงรัฐบาลหลังเหตุการณ์ที่มักเรียกว่า "พฤษภาคมพิพิธ" ผ่านพ้นไปได้ไม่นาน "องค์กรหัวหน้าชาติ" ที่เรียกว่า "ไซเตส" ซึ่งอ้างตัวเองว่าทำเพื่ออนุรักษ์ ได้ยื่นมือเข้ามาบังคับคนในพื้นแผ่นดินไทยให้ร่วมมือ กระทั้งประกาศนี้บังคับว่าจะปิดกั้นการค้าระหว่างประเทศ และในช่วงนั้นบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เดินทางไปที่ตลาดด้วยจักรและพบกับภาพ "คนอาสาป์บ้านชาวอย่างหลาภูมาย" อีกทั้งมีการรายงานข่าวในลักษณะ "เหยียบยั่งๆ เติมชาวบ้านอย่างอ่อนโยนให้ดีดี"

และแล้วในที่สุด เป็นพระคุณในกลุ่มที่เรียกว่า "นักศึกษาสูง" หลายคนจนปริญญาโทปริญญาเอก กับประชุมกันขานรับ โดยมีการร่วมกันออกกฎหมายเบี่ยงบังคับให้คนทั่วไป โดยเฉพาะส่งผลกระทบชาวบ้านซึ่งชีวิตยังคงอยู่ในสภาพด้อยการศึกษาและด้อยโอกาสอย่างขาดคุณธรรมและเนคตาร์รัม" ซึ่งชวนให้อ่านได้ว่า "ผลจากการจัดการศึกษาไทยเท่าที่เป็นมาแล้ว ผลิตคนออกไปรับใช้ผลประโยชน์คนต่างชาติ"

แต่หลายต่อหลายคนก็มักจะหันความจริงออกมาจากใจโดยที่มองเห็นได้แต่เพียงว่า ปัญหาทุกวันนี้เกิดจากคนขาดการศึกษา" และคนที่คิดเช่นนี้ก็มีแนวโน้มมองเห็นการศึกษาได้แต่เพียงในโรงเรียนและจากตำราซึ่งเป็นเพียง "ส่วนเปลือกของการศึกษา" เท่านั้น จึงไม่น่าแปลกใจอะไรที่ผู้สมัคร ส.ส.ก.ดี ผู้ที่เข้าไปมีอำนาจบริหารประเทศเท่าที่ผ่านมาแล้วก็ดี สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาเน้นอยู่กับเปลือกของการศึกษาเท่านั้น

แม้การจับกุมชาวบ้านที่ส่วนใหญ่ครั้งนี้ จากเหตุและผลทำให้เห็นได้ก่อนข้างชัดเจนว่าจะมีคนระดับต่ำ เหอร่วมอยู่ด้วย ถ้าไม่คิดได้แต่เพียงตน ฯ เห็นที่เคยกล่าวอออกมาว่า ครอบครัวจะต้องมีในเสรีจามแสวงด้วย จนทำให้หลายคนรู้สึกอนาคตจะไม่ออก

ถ้าสามารถมองเห็นได้รอบด้าน ทำให้سانบัญชาถึงได้ทุกเรื่องน่าจะสรุปได้ว่า บนพื้นฐานสังคมลักษณะนี้ ยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ภาวะท่ามกลางตัวเองอย่างเห็นได้ชัด และจุดซึ่งถึงวาระล่มสลายย่อมใกล้เข้ามากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนคนที่ยังคงคิดอยู่มายากทำให้มองไม่เห็น ก็ยังคงเดินลุยต่อไปเป็นวิถีทางเด่าไม่ว่าจะเน้นที่รูปแบบไหนซึ่งคงถือเป็นเรื่องของแต่ละคนที่ไม่มีใครอื่นช่วยแก้ไขได้

หลายคนที่ยังมองด้านเดียวอยู่มีเห็นว่า นี่คือการมองสังคมในแง่ร้าย แต่ด้านมองเห็นอีกด้านหนึ่งย่อมเห็นใจให้เล็กซึ่งว่า คนที่มองในแง่ร้ายย่อมหันมาทำให้ต้องอยู่เฉย ฯ แต่ผู้ซึ่งมองด้วยความเข้าใจย่อมรู้ว่า ไม่ว่าสิ่งใดจะเป็นไปอย่างไรก็ตาม ตนย่อมสนใจทำงานมากขึ้นโดยเหตุที่มองเห็นอีกด้านหนึ่งว่า ถ้าไม่รักษาสิ่งไว้ ตัวเองนั้นแหล่ห์พังต้องสูญเสียฐานความเป็นคนซึ่งควรจะมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเป็นหนึ่งเดียวกันที่สุดของชีวิต

ทุกสิ่งเมื่อมีเกิดย่อมมีดับ และดับแล้วย่อมเกิดใหม่ไม่ว่าจะเปลี่ยนไปอยู่ในรูปแบบใด แม้ประเทศไทยเพื่อนบ้าน เช่นอินโดจีนซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีเพียงหนึ่งเดียว มาถึงช่วงนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปกล้ายเป็นลาว เขมร และเวียดนาม อีกทั้งยังมีเวียดนามเหนือเวียดนามใต้ก่อนที่จะ ~ มาเป็นเวียดนามเดียว ไม่ว่าในระยะจะเป็นคอมมูนิสต์หรืออะไร ก็ตั้งนั้น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาห้องถินซึ่งไม่ใช่อยู่ที่นั่น หากอยู่ในฐานะตัวเองไว้ให้ได้ และถ้าได้จริงย่อมเปลี่ยนภาพการมองสิ่งภายนอกอย่างยืดหยุ่น มาเป็นความเข้าใจถึงความจริงได้

ดังนั้นจึงขอฝากไว้ให้คุณ ไม่ว่าสิ่งที่ปรากฏเห็นได้สัมผัสได้ภายนอกจะเปลี่ยนไปอย่างไร แม้กระทั้งใครจะคิดว่าสูญเสีย หรือได้รับสิ่งซึ่งตามมุ่งหวัง จริง ๆ แล้วคงไม่มีสิ่งใดอยู่เหนือวิถีการเรียนรู้เพื่อเข้าถึงที่สุดของความจริงซึ่งสามารถยืนได้ว่าคือวิถีทางลับพื้นที่สู่ความสุขโดยแท้ ไม่ว่าในระยะใดก็ตามที่อยู่หลังและห้องผ่านวินากรรมหน้าเบ้าแค่ไหน ผู้ซึ่งผ่านไปถึงจุดหนึ่งแล้วคงหันกลับมามองด้วยความรู้สึกหวังคือว่า "ขอให้เพื่อน ๆ ทุกคนจะประสบสุขด้วยเด็ด.